

у Архиву за раднички покрет, Правилника о раду библиотеке, Анекса Правилнику о распоређивању дохотка и расподјели личних доходака. Бавио се и пријемом нових радника који ће се припремати за научно-истраживачки рад.

Извршни одбор

Извршни одбор је одржао три састанка. На тим састанцима утврђиван је предлог самоуправних општих аката, који су касније прихваћени на Збору радника. Сем тога, Извршни одбор је расправљао и рјешавао појединачно о висини ауторских накнада за чланке и прилоге у „Историјским записима“, предузимао је мјере за правилну употребу и заштиту друштвене имовине која је Институту дата на управљање и вршио друге послове који су му законом и Статутом стављени у надлежност.

Директор

Директор је као инокосни пословодни орган обављао пословодно-оперативне, организаторске, координативне и друге функције у складу са законом, Статутом и одлукама Збора радника и његовог извршног органа.

Научно вијеће

Научно вијеће Института, које се бави научностручним пословима, чине сви научни радници.

У току 1980. године Научно вијеће је одржало седам сједница, на којима је утврдило предлог годишњег програма научноистраживачког и стручног рада, предлог плана рада Института од 1981. до 1985. године, профил, план развоја и образовања и динамику пријема нових кадрова за рад у научном сектору и Архиву за раднички покрет, вршило избор научних радника у научна звања, одређивало рецензенте за завршене научне радове, утврђивало предлог публиковања научних радова, обављало договор о научним скуповима и учествовању научних радника на њима и расправљало о другим питањима од значаја за унапређење научноистраживачког и стручног рада Института.

Унутрашња организација

Почетком 1980. године у Институту је радило 19, а на крају године 26 радника.

Самоуправни органи Института — у складу са закључцима Предсједништва ЦК СК Црне Горе, Извршног вијећа, Скупштине СР Црне Горе, Републичког секретаријата за образовање, културу и науку, Самоуправне интересне заједнице за научне дјелатности СР Црне Горе, Републичке самоуправне интересне заједнице културе и Универзитета „Велько Влаховић“ — отпочели су са кадровским јачањем Института, у првом реду у погледу научноистраживачке дјелатности. Тако су у току 1980. године примљени: један доктор наука и један асистент који се баве изучавањем историје Црне Горе међуратног периода, један асистент за проучавање историје Црне Горе 19. вијека и три приправника за асистента који ће се бавити изучавањем историје Црне Горе од 1918. године до данас; примљен је и један радник на пословима архивског помоћника, а један радник на пословима дактилографа отишао је из Института, па је примљен нови радник.

Од укупно 26 радника, 17 их има високу стручну спрему (од њих су осам доктори наука и два магистри), три радника имају вишу стручну спрему, два средњу, два степен квалификованих радника (дактилографи 1-а класе), један полуквалификовани и један без квалификације.

Материјална средства и стамбени проблеми

У 1980. години Институт је за своју укупну дјелатност обезбиједио осјетно више средстава у односу на претходну годину. СИЗ за научне дјелатности, поред обезбјеђења неопходних средстава за извршење планираних послова, одобрила је посебна средства за нове кадрове (пет асистената и приправника), а и Републичка СИЗ културе дала је више средстава за извршење задатака Архива за раднички покрет. Но, и поред тога, с обзиром на тешкоће нагомилане током последњих година и вршење знатних послова које нико не финансира, проблем финансирања рада Историјског института и даље је врло акутан и тражи радикалније рјешење.

У погледу канцеларијске опреме учињен је знатан напредак. Набављен је нови намјештај, а обезбијеђена су најнужнија средства и за опрему Архива за раднички покрет. Управа заједничких техничких служби Извршног вијећа преузела је на одржавање зграду у којој се Институт налази (изузев послова хитијене), и на њој је обавила потребне оправке. Но, нијесу остварени закључци Извршног вијећа Скупштине СРЦГ у вези са иселљавањем из ове зграде Републичке СИЗ за запошљавање и Републичког вијећа за прекршаје, а то је крупно питање, пошто Институт и Архив не могу успјешно организовати своју дјелатност ако се не ријеша питање њиховог смјештајног простора. Због поманкања простора новопримљени радници немају гдје да раде, а Архив не може да преузме нову праћу нити да прими нове неопходне раднике.

Стамбени проблем радника Института врло је акутан. Од 26 радника, само је девет ријешило стамбено питање, осморици је потребно проширење, а девет нема стана, од којих су осам научни радници. СИЗ за научне дјелатности СР Црне Горе додијелила је Институту 1980. године 750.000 динара за станове, што је у односу на претходне године повећање од 300%. Међутим, с обзиром на цијене стамбеног простора, тим средствима се не може купити ни један мањи двособан стан. Сматрамо да се овај проблем не може ријешити само преко СИЗ-а за научне дјелатности, већ треба наћи неке могућности из посебних извора Републике.

II

НАУЧНИ И СТРУЧНИ РАД

Научни радници Института су радили на научноистраживачким темама и задацима:

1. — Римске комуникације и насеља на територији Црне Горе

На овој теми до почетка октобра 1980. године, када је отишао на одслужење војног рока, радио је мр Смаил Чекић, асистент. Прикупио је библиографске податке и упознао се са радовима који обрађују провинцију Далмацију и касније Превалитану.

2. — Котор у XIII и XIV вијеку

На овој теми радила је мр Марица Маловић, асистент.

У току године наставила је са прикупљањем извора и литературе о средњовјековном Котору и радила на објављеним изворима. Прегледала је заоставштину Милана Петерковића која се чува у Архиву Историјског института у Београду. Прегледала је његове исписе из Млетачког архива.

Провела је 45 дана на научноистраживачком раду у Дубровачком архиву и завршила прегледање грабе из сљедећих серија: *Diversa Cancellariae*, *Diversa Notariae*, *Aptagia* и *Debita Notariae*. Уз архивска истраживања радила је и на литератури која се односи на везе Котор—Дубровник у средњем вијеку. Након тих истраживања систематизовала је грабу о Котору.

3. — Црна Гора 1852—1878

На овој теми ради др Радоман Јовановић, научни сарадник.

Аутор је до 1. августа био на лијечењу и боловању, а потом на годишњем одмору, па је тек 10. септембра ступио на посао. За то вријеме довршавао је одраније заосталу тему „Спољна политика Црне Горе 1856—1860“.

4. — Црна Гора и Албанија 1878—1903

На овој теми радио је др Новак Ражнатовић, виши научни сарадник.

За тему је сакупио материјал из литературе и штампаних извора. За период до 1888. године сакупио је архивски материјал из архива на Цетињу и архивских збирки у Институту.

До јуна 1980. године откуцао је и предао на рецензију рад „Црна Гора 1878—1903. године“.

Започео је рад на реферату за симпозијум о Марку Миљанову „Плавско-гусињска афера и Марко Миљанов“.

Написао је један приказ за часопис.

5. — Црна Гора 1903—1918

На овој теми до 1. јула 1980. године радио је др Новица Ракочевић, виши научни сарадник.

Аутор је довршио и редитовао рад. Откуцао је 281 страну, а преостали дио рукописа ускоро ће бити откуцан.

Др Ракочевић је учествовао на два научна скупа и у Историјском институту Србије одржао предавање „Политичка мисао у Црној Гори на почетку XX вијека“. Добар дио времена утврдио је на монографији о Колашину. Мјесец дана прегледао је литературу и новине за нову тему „Парламентаризам у Црној Гори 1903—1914. године“, која се финансира од 1. јула 1980. године.

Био је члан делегације Института која је посјетила неке научне институције у СР Немачкој.

Учествовао је у раду Редакције „Историјских записа“.

6. — Личност и дјело др Лазара Томановића

На овој теми радио је др Боко Пејовић, научни савјетник.

Аутор је написао 18 одјелака монографије. Рукопис није завршен (рок предвиђен за завршетак био је крај 1980) због тога што је аутор

више мјесеци у 1978. и 1979. години морао (на основу рецензија) да посвети допунама раније предатих рукописа: „Црна Гора од краја XVIII до средине XIX вијека“ и „Друштвено-филозофски погледи у Црној Гори од почетка XIX до средине XX вијека“. Први рукопис је у штампи, а други је објављен у јуну 1980. године.

За „Историјске записе“ написао је чланак о догађајима на подручју Пљеваља и Бијелог Поља у првој половини XIX вијека, као и један краћи текст.

7. — КПЈ у Црној Гори 1929—1941

На овој теми ради др Јован Бојовић, виши научни сарадник. Из оквира ове теме аутор је написао и објавио књигу *Покрајинска конференција КПЈ у Црној Гори 1940. године*.

Др Бојовић је у току 1980. године радио и на неколико других тема и задатака из плана Института. Радио је на изради нацрта пројекта историје Савеза комуниста Црне Горе, као и на изради теза за историју Савеза комуниста Црне Горе за период 1919—1941. у радној групи којој је био руководиолац. Као члан радне групе за историју СК Југославије радио је у тиму за период 1919—1941. и написао дио текста за период до 1941. („Почети ширења социјалистичке мисли и организовање радника у Црној Гори до 1941. године“). Такође је радио као члан редакције на изворима Централног комитета СКОЈ-а.

На теми „Односи Црне Горе и Француске за вријеме првог свјетског рата“ вршио је истраживања у Паризу мјесец дана. Радио је на припреми зборника грађе „КПЈ у Црној Гори 1919—1920“. Прикупио је и обрадио сва документа која се налазе у Архиву за раднички покрет Историјског института и у радничкој штампи.

Као члан редакције и аутор радио је на књизи „Тито у Црној Гори“. У вези са овом темом прикупио је сва документа до 1941. године, за који период је и задужен. Такође је радио и на периоду 1945—1980. за исту књигу, у заједници са Славком Станишићем.

Са др Радојем Пајовићем написао је чланак „Тито у Црној Гори“ („Пракса“ 1980/2). Такође је написао и објавио прилоге: „Титово виђење револуционарног покрета у Црној Гори 1940. године“ („Споне“ 1980) и „О политичкој активности радника у поморском арсеналу у Тивту 1918—1941“ („Историјски записи“). Припремио је за штампу чланке: „Законик Петра I Петровића Његоша“, „Покрајинска конференција КПЈ у Барама Жућића“ и „Прва обласна конференција КПЈ за Црну Гору“. Написао је неколико биљежака и приказа за часописе и рецензирао неколико рукописа.

Припремио је за штампу књигу „Казивања Николе Ковачевића — Старог“.

Изводио је наставу на Правном факултету из предмета историја државе и права.

Радио је у редакцији „Историјских записа“, „Прилога за историју“, као и у редакцији рукописа Бока Пајковића „Токовима револуције“.

Радио је на припреми научног скупа „Прва обласна конференција КПЈ у Црној Гори 4. априла 1920. године“, као и на пројекту „Револуционарни покрет у општини (бившем срезу) Даниловград 1918—1945“.

Као члан делегације Историјског института боравио је у Савезној Републици Њемачкој недељу дана. Као предавач боравио је у Тирану недељу дана. Исто тако учествовао је у разговорима професора са Сорбоне који су били гости Института. Обављао је дужност и обавезе директора Института.

8. — *Црногорска интелигенција 1918—1941*

На овој теми радио је др Перко Војиновић, научни сарадник.

Написао је образложење теме „Црногорска интелигенција (1918—1941)“ и упознао се са општом литературом о овој проблематици. Направио је библиографију и прегледао фондове библиотеке Института и Архива у вези са датим проблемом. Прегледао је у цјелини или дјелимично листове и часописе: *Слободна мисао*, *Зета*, *Глас народа*, *Црногорац*, *Алманах — Јужњак*, *На крчици*, *Ваљци* и *Развршије*.

Написао је и припремио за штампу сљедеће радове који су везани за проблем интелигенције: „Грамшијево схватање интелигенције“, „Напредни недјелјни лист *Зета*“, „Административно-територијална подјела Југославије на бановине, с посебним освртом на Зетску бановину и став политичких структура у Црној Гори према овом питању“, „Проблем истраживања интелигенције у Црној Гори (1918—1941)“ и „Учешће Душана Баранина у покрету социјалне литературе у Црној Гори (1932—1934).“

9. — *Организациони развој КПЈ у Црној Гори 1941—1945*

На овој теми радио је др Буро Вујовић, виши научни сарадник.

Аутор је у току 1980. године прегледао литературу која се односи на ову тему. Одржао је два састанка Редакције „Историјских записа“ и извршио редактуру и припремио за штампу бројеве 2, 3 и 4/1979. тог часописа. Написао је нарт пројекта „Револуционарни покрет у општини (бившем срезу) Даниловград“.

Извршио је десетодневно допунско истраживање за тему о илегалу у Црној Гори 1941—1943. у Београду, Бијелом Пољу, Боки Которској и Грахову.

Десет дана био је ангажован око дочака и у пратњи делегације француских историчара.

Радио је на редактури рукописа Бока Пајковића „Ко нетачно приказује НОБ у андријевичком срезу и зашто“.

Прочитао је пола рукописа Бока Пајковића „Партизанска герила у округу колашинском“.

Обавио је менторски посао на магистарски рад Азема Кожара „Бихор у народноослободилачком покрету 1941—1945“ и средином године као члан комисије учествовао при одбрани Кожареве магистарске тезе.

10. — *Избрани списи Блажа Јовановића*

На овој теми радио је др Радоје Пајовић, виши научни сарадник.

Редакција је планирала да се ово дјело припреми за штампу до 1. септембра 1980. године. Међутим, чланови Редакције у предвиђеном року нијесу успјели да заврше посао, како због обима материјала тако и због проширених захтјева Редакције. Ти разлози важе и за аутора. Но, он је био оптерећен и другим обавезама, нарочито организовањем посла на писању историје Савеза комуниста Црне Горе.

Аутор је радио и на пројекту „Типова ријеч Црној Гори“: на сређивању већ снимљених материјала као и у раду Редакције.

Као руководилац научног тима за израду историје Савеза комуниста Црне Горе за период 1941—1945. учествовао је у организовању тима око писања идејне подлоге и теза за дати период. Као члан тима за период 1919—1941. учествовао је у раду на разматрању теза за овај период. Као потпредседник Редакције учествовао је у раду и остала два тима. За потребе трећег тима (1941—1945) написао је рад „О италијан-

ском и њемачком окупатору и домаћим контрареволуционарним снагама“.

Као коаутор објавио је прилог о Јосипу Брозџу Титу и Црној Гори („Пракса“, бр. 2, Титоград 1980). Написао је и објавио више приказа и саопштења. Учествовао је у раду на писању више идејних пројеката. Учествовао је у раду Савјета и Редакције документарне ТВ серије „Велике битке у Југославији“, односно „Стварање Титове Југославије“. Рецензирао је два рада.

Учествовао је у раду редакције књиге о револуционарном омладинском покрету Југославије и редакције едиције „Извори за историју Савеза комуниста Југославије“.

Као члан Комисије Савеза друштава историчара Југославије за сарадњу са историчарима Италије радио је на припремању научног скупа о првом свјетском рату, који у априлу 1981. године треба да се одржи у Црној Гори (Херцег-Нови).

Учествовао је у организовању сталне изложбе о Осмој покрајинској конференцији КПЈ за Црну Гору — у Барама Жутића.

11. — Славко Станишић је у току прошле године написао око тридесет јединица за „Хронологију револуционарног покрета Југославије 1919—1979“, поступио је по рецензијама за четири текста објављена у „Лексикону НОР-а Југославије“. За редакцију „Изабраних списа Блажа Јовановића“ одабрао је и припремио за штампу сјећања Јовановића, изузев израде напомена. Радио је за редакцију „Титова ријеч Црној Гори“ — одабрао и савршио дио текстова за период 1945—1980. Поред осталог, обављао је дужност руководиоца Архива за раднички покрет Историјског института.

АСИСТЕНТИ — ПРИПРАВНИЦИ

1. — Милан Бајовић ради у Институт од почетка маја 1980. године.

Положио је испит на постдипломском студију Национална и савремена историја народа и народности Југославије од 1918—1980. Прочитао је изворе и литературу из историје Црне Горе 1918—1941. године. Волонтерио је учио њемачки језик.

2. — Сенка Бабовић се упознавала са основном литературом и изворима из историје Црне Горе и Југославије. Написала је два приказа. Припремила се за упис на постдипломске студије. Учила је њемачки и енглески језик.

3. — Вукајло Глушчевић је проучавао литературу из новије историје Црне Горе, КПЈ, НОБ-а и револуције. Написао је прилог „Титова посјета Пљевљима 1959. године“.

У вези с уписом на постдипломске студије положио је пријемни испит из предмета: методологија и политичка теорија. Дио времена посветио је учењу руског језика.

4. — Радослав Распоповић се упознао са изворима и литературом из историје Црне Горе.

Положио је испит Методологија друштвених и правних наука из програма постдипломских студија.

Похађао је курс италијанског и енглеског језика.

Написао је приказ поводом округлог стола „Односи између Југославије и САД у току другог свјетског рата“, одржаног на Шпитвичким језерима, чијем је раду присуствовао.

III

НАУЧНИ СКУПОВИ

У раду научног скупа у Београду „175. годишњица српске револуције“ др Новица Ракочевић учествовао је са рефератом „Одјек првог српског устанка у Морачи и околним племенима“. Реферат је примљен за штампу.

Др Ракочевић је такође учествовао на симпозијуму „Сеоски дани Сретена Вукосављевића“, са рефератом „Сретен Вукосављевић и расграничење Црне Горе и Србије 1913. године“.

На скупу о Националном парку Дурмитору др Јован Ђојовић је поднио саопштење „Културно-историјски споменици на подручју Националног парка Дурмитор“.

IV

ИЗДАВАЧКА ДЈЕЛАТНОСТ

У току 1980. године Редакција „Историјских записа“ издала је три броја часописа, и то: бр. 1, 2 и 3 за 1979, док је број 4/1979. пред излагањем. Редакција је такође припремила основне материјале за бројеве часописа за 1980. годину, од којих ће број 1 бити посвећен Титу.

Прошле године штампане су двије књиге радника Института и то: *Друштвено-филозофски погледи у Црној Гори од почетка XIX до средине XX вијека* др Бока Пејовића (књигу је издала Црногорска академија наука и умјетности) и *Покрајинска конференција КПЈ за Црну Гору 1940.* др Јована Ђојовића (књигу је издао Марксистички центар ЦК СК Црне Горе).

У вези са штампањем радова „Односи Црне Горе и Србије 1903—1918“ др Новице Ракочевића и „Просвјетни и културни рад у Црној Гори 1918—1941“ др Бока Пејовића коначно је постигнут договор са Издавачко-штампарском радном организацијом „Обод“ из Цетиња. Ове рукописе „Обод“ је предао Издавачко-штампарској организацији „Просвета“ у Београду и очекује се да ће ускоро изаћи из штампе.

V

АРХИВ ЗА РАДНИЧКИ ПОКРЕТ

Поред обављања административних и техничких послова везаних за редовну дјелатност, радници Архива су током 1980. године радили и на следећим задацима:

Извршена је обрада грађе Покрајинског комитета КПЈ за Црну Гору, Боку и Санџак 1941—1942. у смислу сребивања по фондovima, уз израду именичког, предметног и географског каталога. Сва преузета послужбена грађа ЦК СК Црне Горе сложена је у архивске кућије, уз опис кратког садржаја на налепници. Сребена је и фасциклирана грађа СК КПЈ Андријевица 1945—1952. године по хронолошком принципу. Ради лакшег манипулисања при коришћењу извршена је класификација грађе из 1941—1943. године. У циљу заштите грађе, поред редовне бриге о чишћењу, провјетравању и заштити од влаге, издвојена су и ксерографисана сва оригинална документа за период 1941—1944. године.

Архив је уложио велике напоре да се отпочне са микрофилмовањем грађе. Иако су извјесна намјенска средства за ту сврху обезбијена од органа народне одбране, сва настојања да се пронађу техничке

могућности за микрофилмовање грађе, на начин дозвољен архивским прописима, у Титограду и Црној Гори нијесу успјела. Захваљујући средствима одобреним од стране СИЗ за културу и СИЗ-а за научне дјелатности, Архив је наручио архивске кутије, металне сталаже, металне сандуке за преношење грађе, микрочитач, архивске кошуљице, картотечке листиће и др. — што ће допринијети бољем чувању и сребивању архивске грађе.

У току године радници Архива су водили разговоре и пружали одребену помоћ службама ЦК СК Црне Горе и другим републичким друштвено-политичким организацијама у циљу сребивања њихове грађе у регистратурама и службама документације. Због недостатка простора Архив није могао предузети мјере за преузимање ове грађе.

VI

БИБЛИОТЕКА

Почетком маја 1980. Верица Гајовић, радник у библиотеци, отишла је на дуже одсуство. Због тога је од тада па до октобра неке основне послове у Библиотеци обављао др Новица Ракочевић.

Кречење зграде и фарбање прозора, као и набавка и постављање новог намјештаја, у задњем кварталу године тражили су премијештање књижног фонда и сав посао у Библиотеци углавном се на то сводио.

VII

ОПШТА И РАЧУНОВОДСТВЕНО-КОМЕРЦИЈАЛНА СЛУЖБА

У току 1980. године ове двије службе су обављале текуће послове. Треба посебно поменути да су припремиле потребне информације, податке и материјале за 14 сједница Збора радника и Извршног одбора и израдиле нацрте и предлоге неколико самоуправних општих аката, одлука и докумената. Обавиле су такође послове око периодичних обрачуна и извјештаја о раду Института, старале се о правилној примјени законских прописа и одлука самоуправних органа, водиле рачуна о правилном коришћењу, управљању и располагању друштвеним средствима, водиле прописане књиге и евиденције, рјешавале службену пошту, водиле рачуна о одржавању зграде и хигијене у њој и бројне друге послове.

